
POMACI U OSTVARIVANJU PRIPREME
ZA SAKRAMENTE EUHARISTIJE I POTVRDE
Novi pristup ulozi roditelja u *Projektu* Krčke biskupije

Anton Peranić, Rijeka

Sveučilište u Zagrebu
Katolički bogoslovni fakultet
Teologija u Rijeci - Područni studij
e-mail: peranic@ri.t-com.hr

UDK: 265.32
268 ; 37.018.1
Pregledni znanstveni rad
Primljeno 4/2011.

Sažetak

Nakon kratkoga prikaza stanja s obzirom na život vjere unutar obitelji, napose kroz prizmu roditelja, članak se bavi problemom pripreme za sakramente kršćanske inicijacije, odnosno pitanjem zahvaćanja, odnosno uključivanja roditelja. U protivnom, produžavat će se stanje frustracije pastoralnih djelatnika glede učinkovitosti brojnih sati vjeronauka u školi, odnosno župne kateheze. Zahvaćanje roditelja, odnosno susreti s njima temelj su Projekta nastalog i izgrađenog za potrebe Krčke biskupije. Tražeći prostor za naglašavanje katehetske dimenzije roditeljstva, članak s jedne strane vodi brigu o sadržajnim smjernicama pripreve djece na sakramente, te s druge strane pred sobom ima roditelje koji se ovdje shvaćaju kao oni koji podržavaju djecu u pripravi za sakramente.

Ključne riječi: kršćanska inicijacija, obitelj, roditelji, priprava za sakramente euharistije i potvrde, katehetski model rada s roditeljima, Projekt.

UVOD

U posljednje vrijeme sve više se piše i govori o aktualnosti obiteljske katehetske dimenzije.¹ Ona je itekako prisutna u gotovo svim nastojanjima, nesnalaženjima, ograničenostima pastoralnih djelatnika.² Svi oni koji su izravno uključeni u pastoral i katehezu

---

¹ U tome kontekstu slično razmišljanje, upravo o navedenoj tematici, objavljeno je i u *Katehetskom glasniku*. Usp. Anton Peranić, *Susreti s roditeljima u pripremi djece i mladih za sakrament euharistije i potvrde*, u: *Katehetski glasnik* 8 (2010) 2, 28-37.

² Usp. Milan Šimunović, *Nova evangelizacija i kateheza braka i obitelji. Obnova klasičnih i pokretanje novih modela obiteljskog pastorala*, u: Ivica Pažin, (ur.), *Za*

na neki se način muče s ovom problematikom. Postoji naglašena svijest da nešto treba napraviti, pokrenuti i promijeniti. Međutim, zabrinjava s jedne strane činjenica da se pastoralni djelatnici teško privikavaju na nove načine rada, a s druge strane činjenica da je kod mnogih roditelja prisutan stav kako njih ne bi trebalo uznemiravati, vodeći se tzv. principom delegiranja, odnosno prijenosa odgovornosti na institucije, kao što su škola i župna zajednica. U tom kontekstu je i zahtjev da se Prva pričest i Krizma obave sa što manje truda i da se roditelje previše ne uznemiruje.³

Nema sumnje da se, u prvom redu, otvara pitanje odgovornosti za koncepciju susreta s roditeljima koji bi više 'zahvaćali' i privlačili. Naime, krajnje je vrijeme da se prestanu pretvarati u rješavanje tzv. tehničkih pitanja u odnosu na vrijeme i način slavlja, haljine, takse i sl. Naime, sve više raste uvjerenje da su susreti s roditeljima prigoda da se katehezom upravo njih zahvati, a na tragu nužnosti kateheze odraslih o čemu se počelo govoriti još sedamdesetih godina na katehetskim ljetnim školama.⁴ Dokument HBK Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program izričito navodi: "Nedvojbeno je da je u našoj Crkvi potreban odlučniji zaokret prema evangelizaciji, odnosno prema katehezi odraslih. Sama činjenica da se sve češće susrećemo s religioznim

---

trajni odgoj u vjeri. Katehetske škole za vjeroučitelje osnovnih i srednjih škola - zbornik radova, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Zagreb, 2006., 233-284; *Isti, Obitelj u središtu pastorala i kateheze*, u: Riječki teološki časopis, 12 (2004), 435-454; *Isti, Kateheza prvenstvena zadaća Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2011; Josip Baloban, *Crkvenost i obitelj pred izazovima*, Glas Koncila, Zagreb, 2004; Gaetano Gatti, *Katehetska zadaća obitelji u suvremenoj Crkvi*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 1981; Ante Pavlović, *Putovima vjerskoga odgoja*, Crkva na kamenu, Mostar, 2005; Jadranka Garmaz - Martina Kraml, *Živjeti od euharistije*, Glas Koncila, Zagreb, 2010; Pero Aračić - Gordana Črpić - Krunoslav Nikodem, *Postkomunistički horizonti. Obrisli sustava vrijednosti i religijskih orijentacija u deset postkomunističkih zemalja*, Teologija u Đakovu, Đakovo, 2003., 143-160; Ivica Pažin, *Roditelji i promišljanja o njihovoj katehetskoj zadaći*, u: Katehetski glasnik 8 (2010), 38-47; Josip Šimunović, *Župna zajednica na početku trećega tisućljeća. Pastoralno-teološka razmišljanja o mogućnostima ostvarivanja župnog pastorala u Republici Hrvatskoj*, Glas Koncila, Zagreb, 2009., 109-167.

³ Više o stavovima građana prema odgovornosti Crkve o braku i obitelji vidi u: Krunoslav Nikodem - Petar Aračić - Ivo Džinić, *Važnost braka i obitelji u Hrvatskom društvu. Analiza osnovnih pokazatelja u razdoblju od 1999. do 2008. godine*, u: Bogoslovska smotra 80 (2010), 623-642.

⁴ Već Katehetska ljetna škola u Splitu (4.-13. srpnja 1972.) stavlja u središte pozornosti upravo katehizaciju odraslih. O tome vidi posebno izvješće u: *Vjera mladih i župska zajednica*, Zbornik radova X. i XI. katehetske ljetne škole Varaždin 1981. - Pazin, 1982., ur. Pavao Crnjac i Milan Šimunović, Subotica-Hajdukovo, 1982., 393-401.

infantilizmom odraslih, ili, kako je još sedamdesetih godina rekao teolog T. Šagi Bunić, s 'biblijski neishranjenim vjernicima', čija se vjera svela na vršenje nekih običaja, ispražnjenih od pravih vjerskih sadržaja, dovoljno govori o hitnoj potrebi rada s odraslima."⁵

1. ULOGA RODITELJA U PRIPREMI DJECE ZA SAKRAMENTE EUHARISTIJE I POTVRDE U ŽUPNOJ ZAJEDNICI

1.1. Roditelji pred izazovom sudioništva u vjerskom odgoju djece

Za sveobuhvatni rast Crkve u suvremenom hrvatskom društvu potreban je prijelaz iz površne, tradicionalne i formalističke religioznosti u aktivnu, odnosno sa svjedočkim senzusom obilježenu religioznost. Tome uvelike može pomoći i kateheza u povodu slavlja sakramenta potvrde, kao i ostalih katehetskih godišta. Dakako, pritom je obitelj bitan čimbenik cjelokupnoga odgoja djece.⁶

Uključujući se u organizirane susrete unutar kateheze prvopričesnika i potvrđenika, roditelji mogu ne samo 'popuniti' svoje *praznine* u vjerskom znanju, već u prvome redu probuditi svoju vjeru i prijeći iz tradicionalne u praktičnu vjeru. Ta mogućnost odmah otvara put trajnom odgoju u vjeri, na što veliki dio katolika u Republici Hrvatskoj nije još spreman, već će radije ostati u tzv. infantilnoj religioznosti, koja ne 'uznemiruje'.⁷ U najraširenijoj kategoriji vjernika Crkve, onoj tradicionalnoj, kako napominje pastoralni teolog Petar Aračić, većina vjernika su oni "koji su u vrijeme komunizma bili uskraćeni u temeljitoj vjerskoj formaciji u mladenačkoj i odraslijoj dobi".⁸ Dakako, uskoro će trebati postaviti i pitanje prinosa školskoga vjeronauka vjerskoj izobrazbi roditelja, a onda i postupanja u odgoju na temelju vjerskoga uvjerenja.

⁵ Hrvatska biskupska konferencija - Nacionalni katehetski ured, *Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program*, Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb-Zadar, 2000., 29. Dalje: ŽKOZZ.

⁶ Hrvatska biskupska konferencija, *Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2002., br. 10-11.

⁷ Usp. Milan Šimunović, *Nova evangelizacija...*, nav. dj., 243.; *Isti, Pastoralna teologija u misionarskoj situaciji*, u: Petar Aračić (ur.), *Novi izazovi pastoralnoj teologiji. Radovi međunarodnog simpozija pastoralnih teologa, Đakovo, 7. - 9. listopada 2004.*, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu, Đakovo, 2005., 46-48.

⁸ Petar Aračić, *Pastoralne vizije i pastoralna usmjerenja*, u: Bogoslovska smotra, 70 (2000.), 764.

Naime, već imamo roditelja koji su početkom devedesetih barem u kasnijim godinama srednje škole prošli vjeronauk. Čini se da se može anticipirati zaključak kako su mnogi ostali samo na 'razini spoznaja'. Budući da je izostalo uključivanje u župnu zajednicu i trajni rast u vjeri, brzo je došlo 'do zastoja i hlapljenja', dakako, najviše pod utjecajem vjeri i Crkvi nesklone okoline.

Budući da je, općenito govoreći, znatan broj današnjih vjernika u velikoj mjeri religiozno nepoučen, susreti roditelja unutar odvijanja kateheze njihove djece mogu biti put k religioznoj poučenosti i vjerničkom življenju u obitelji, župnoj zajednici i društvu. Ako se dođe do roditelja, do odraslih, onda će i kateheza prvopričesnika i potvrđenika, ali i ostalih životnih dobi, imati podršku roditelja i neće se više dovoditi u pitanje potreba njezina pohađanja od strane učenika i roditelja.⁹

Prema mišljenju nekih autora, roditelji i odgojitelji, sve suočeniji "s pluralizmom vrednota današnjeg društva, gube sigurnost u odgoju djece. Mnogi se danas pitaju po čemu odgajati, odnosno da li djecu i mlade odgajati npr. za uzdržljivost ili ih 'pustiti' da se prilagođavaju duhu vremena. Mnogi se također pitaju da li odgajati u znaku poštovanja prema bolesnima, starima i nemoćnima ili za 'samoostvarivanje', uz pomoć borbene konkurencije s ljudima s kojima budu živjeli. Tu je ključno pitanje slobode koju postmoderni čovjek shvaća "kao mogućnost ostvarenja novog iskustva, bez velikog obzira na odgovornost i etičke norme".¹⁰

Nema sumnje da lako dolazi do napetosti na relaciji župnik-roditelji, koji, čudeći se da se djecu poziva na misu, pokazuju svoje veliko duhovno i kršćansko 'siromaštvo'.¹¹

Zato je potrebno "pomagati roditeljima da shvate kako su, kao i djeca, pozvani na rast u vjeri. Priznajući svoje pogreške i slabosti, ne samo da djeci neće škoditi već će im pomoći da shvate da je proces napredovanja nužan za sve, ne samo za djecu. Važno je da granice, pogreške i nedostaci oca ili majke budu od djece shvaćeni u svjetlu vjere, a to znači da su i oni potrebni Gospodnjeg oproštenja, spasenja i mira".¹²

---

⁹ Usp. Josip Šimunović, *Pastoralno-katehetska promišljanja o izvedbi jednogodišnje priprave kandidata za sakrament potvrde*, u: Tečaj za župne animatore, Biskupija Porečka i Pulska - Katehetski ured, Pazin, 2008., 32.

¹⁰ Milan Šimunović, *Kateheza prvenstvena zadaća...* nav. dj., 267.

¹¹ *Isto*, 357.

¹² *Isto*, 527.

Sve veća privatizacija i individualizacija vjere vodi napuštanju ili distanciranju od Crkve. Činjenica je da su, u obitelji, i u onoj izrazitije katoličkoj, prisutni mnogi elementi pluralizma, koji prodiru preko televizije, radija, tiska, raznih igara, pjesama itd. U mnogim obiteljima ne prakticiraju se sakramenti i u svakidašnjem životu roditelji ne svjedoče djeci svoja religiozna uvjerenja. Ona su skrivena ili nesigurna ili su pod pritiskom jakih sumnji, a često klize prema nevjeri ili indiferentizmu.¹³ Štoviše, sve što se odnosi na vjeru i Crkvu, smatra se sporednom stvari, to više što kulturalni ambijent vrši pritisak na vjeru i kod velikog broja mladih stavlja je u krizu. Paralelno s time sve više raste tzv. religiozni infantilizam velikog dijela kršćana, kod kojih se uočava manjak kritičkog duha, neposrednosti i inicijative, fideistički bijeg od stvarnosti, rigorizam, moralizam i dr., što M. Šimunović naziva svojevrsnom 'patologijom katoliciteta'.¹⁴

Premda se događa da se veći dio roditelja slabo 'pomiče' u kršćanskoj praksi nakon krštenja djeteta, to ne znači da se treba prepustiti 'negativnim računicama', odnosno rutinskom 'obavljanju krštenja'. Dakako, ne može se očekivati nešto posebno od samo nekoliko susreta. Važno je razmisliti o programu posliježenidbenog rada s roditeljima, u što dakako spadaju susreti u povodu godišnjice vjenčanja, odnosno krštenja djece i dr. Jasno je da razrađeniji program mora postojati u vrijeme kada djeca kreću u školu, odnosno kad se upisuju na vjeronauk i kad ih se poziva na katehetske susrete u župnoj zajednici. U tom smislu M. Šimunović smatra da ipak, sa svom ozbiljnošću, treba roditeljima postaviti pitanje: "Žele li da vjeronauk i župna kateheza pripremaju za susret i takav odnos vjere s Kristom da se bez njega ne može živjeti, posebice u euharistijskom događanju ili misle da je dovoljno da se 'nešto obavi'?"¹⁵

Budući da su sakramenti ponajprije čini vjere, a ne neki puki obredi i lijepi običaji, nužno je pitati se vodi li sva priprava prema iskustvenom življenju kršćanstva?¹⁶ Osim toga važno je imati na umu da katehetska priprava ide, što kaže Katekizam Katoličke Crkve, prema buđenju smisla pripadnosti Crkvi Isusa Krista u

¹³ Usp. Joseph Gevaert, *Prima evangelizzazione. Appunti catechetici*, Elle Di Ci, Leumann (Torino), 1990, 29-30.

¹⁴ Usp. Milan Šimunović, *Pastoralna teologija ...*, nav. čl., 43-67.

¹⁵ Milan Šimunović, *Kateheza prvenstvena zadaća...*, nav. dj., 680.

¹⁶ Usp. *Isto*, 680; Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Direktorij za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*, Glas Koncila, Zagreb, 2008., br. 10.

konkretnoj župnoj zajednici?¹⁷ Razvijanje te svijesti vrlo je važno, kako bi se umanjio broj mnogih mladih koji se nakon 'obavljenog' sakramenta potvrde udaljuju od crkvene (župne) zajednice. Koliko je bolno to što mnogi odlaze, toliko budi nadu to što ostaju kvalitetni mladi, koji uz vidnu podršku svojih roditelja prihvaćaju angažman u župnoj zajednici. To je pastoralnim djelatnicima veliki poticaj da ne žale truda oko dobre i kvalitetne pripreve djece i roditelja i onda kad se čini da uloženi trud nije rezultirao očekivanim rezultatima.

1.2. *Obnova katehetske svijesti i uloge roditelja u pripravi djece za euharistiju i potvrdu*

S obzirom na specifičnu katehetsku ulogu obitelji, vrlo sažeto M. Šimunović naglašava: "Bez obzira na mnoge uvjetovanosti i vjersku oslabiljenost obitelji, treba *posvješćivati katehetsku ulogu obitelji*, odnosno njene odgojne mogućnosti, za što ona treba dobiti pomoć od određenih struktura u župnoj zajednici i, dakako, mijenjati način rada s obitelji kao sa 'subjektom' a ne 'objektom'. Za razliku od osamdesetih godina, kada se na katehetskim školama dosta raspravljalo o 'odgojnoj ulozi obitelji', danas u kompleksnoj situaciji nesigurnosti što se tiče sustava vrednota, na katehetskom planu sve je manje pravog govora o novim stilovima obiteljske komunikacije i novim odgojnim pristupima.(...) U tom pravcu trebat će radikalno mijenjati i sadržaje i načine susreta s roditeljima u povodu slavlja sakramenata."¹⁸

U roditeljima se, dakle, najprije želi pobuditi katehetska dimenzija roditeljstva koja je sastavni i neizostavni dio njihova identiteta odnosno njihove roditeljske uloge. Ta katehetska dimenzija nije nešto što se "nakalemljuje" na druge zadaće roditeljstva, jer se čini da je potrebno iznova naglašavati činjenicu da je za kršćanske roditelje njihova katehetska dimenzija odgojitelja u vjeri apriori neizostavni dio njihova identiteta. Nadalje, roditelji po predviđenim katehezama postaju suputnici svojoj djeci u njihovoj pripravi na sakramente. Oni tako nisu samo izvanjski podržavatelji katehetskih susreta s djecom, nego katehezama namijenjenim njima prate djecu na putu otkrivanja misterija vjere. Istodobno su takve kateheze mistagoški oblik rada s roditeljima. Oni se ili podsjećaju na već usvojeno znanje u djetinjstvu i mladosti

---

¹⁷ Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam Katoličke Crkve*, Glas Koncila, Zagreb, 1994., br. 1309. Dalje: KKC.

¹⁸ Milan Šimunović, *Kateheza prvenstvena zadaća...*, nav. dj., 699.

(anamnetska mistagogija) ili reflektiraju iskustva vlastite vjere s ciljem stvaranja novoga ozračja u osobnom životu. Na isti su način te kateheze s pomno odabranim temama prigoda onim roditeljima koje bismo u najmanju ruku mogli nazvati rubnim kršćanima, da se omogući prostor u kojemu će možda prvi put na manje ili više sustavan način biti pozvani na pozornost prema riječi Božjoj i značenju vjere u vlastitom životu (prva evangelizacija). Ipak je želja svih kateheza - neke to čine na ipak poseban način - da roditelji budu potaknuti, spoznajna i druga iskustva koja će zadobiti u okviru kateheza, prenijeti u obiteljsko zajedništvo. Na poseban način se u tom kontekstu čini mogućim da se u okviru obiteljskog zajedništva malim koracima stvara ozračje vjerske kulture unutar obitelji te se na taj način ovakvim katehetskima radom u obitelji unosi kvasac Evanđelja.

Tim materijalima naslanjamo se na zamisli dokumenta Hrvatske biskupske konferencije "Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program".¹⁹ Slijede se osnovni naglasci navedenoga dokumenta kroz prizmu prioriteta katehetskog rada s odraslim osobama, stvaranja 'živih vjernih krugova' kojima ovako predviđeni susreti mogu biti mjesto nastanka te istodobno stvaranja koncepcije onog modela kateheze koji u svojim elementima sadrži osnovna obilježja slavlja, katehetskog slavlja (*celebratio catechetica*).

2. PASTORALNO-KATEHETSKI PROJEKT RADA S RODITELJIMA PRIPRAVNIKA NA SAKRAMENTE EUHARISTIJE I POTVRDE U KRČKOJ BISKUPIJI²⁰

S obzirom na dob krizmanika, posebice njihov često promjenljiv i konfliktan odnos prema svakom autoritetu u tom razdoblju odrastanja, Crkva nastoji shvatiti poteškoće u kojima se nalaze roditelji, ali također prepoznaje i upozorava na veliku odgovornost koju roditelj ima pred Bogom i svojim djetetom. Ovim se *Projektom* želi pomoći svakom roditelju da na jasan, konkretan, nedvosmislen i autentičan način posvjedoči svoje vjerničko osvjedočenje i

¹⁹ ŽKOZZ, br. 40.

²⁰ Ovaj *Projekt* ima svoje začetke u radu jedne skupine vjeroučitelja na Biskupijskom susretu vjeroučitelja i odgojiteljica u vjeri Krčke biskupije održanom 6. rujna 2008. Natalija Bogović, Anton Depikolozvane, Luka Paljević, Anton Peranić i Tomislav Tomasić pokušali su domisliti nešto za rad s roditeljima krizmanika. Nešto kasnije uključeni su i roditelji prvopričesnika.

pripadnost kršćanskoj zajednici, odnosno Crkvi i na taj način svom djetetu bude primjerom za sve što traži od njega i za njega od strane župne zajednice.

Životom u vjeri, utemeljenom na molitvi, sakramentalnom životu i brizi za dobro drugih, roditelji i kumovi postaju primjerom i uzorom djetetu i zajedno sa župnicima, župnim animatorima katehetama i vjeroučiteljima postaju još više glavni odgojitelji u vjeri. Pritom bi trebao nestati ili se barem umanjiti često 'napeti odnos' između crkvenih struktura i obitelji; ako se ne shvaćaju njezini problemi, uglavnom joj se pristupa moralizatorski, odnosno puno se od nje traži, a da joj se malo pruža duhovna pomoć. Glavni je cilj da obitelji postanu ono što jesu,²¹ odnosno da više upoznaju sjaj i dostojanstvo koje ih treba resiti, to jest da znaju svjedočiti istinski Božji naum o obitelji,²² a sve s ciljem da se obitelj prepozna i zaista doživi kao mala 'kućna Crkva'. To je osnovni preduvjet da se dijete može razvijati u vjeri ispravno, zrelo i slobodno. To je ujedno i jedini mogući ambijent gdje se može razviti iskrena duhovna otvorenost za primanje sakramenata euharistije i potvrde.

Nema sumnje kako iz svega proizlazi da je upravo roditelj ključna zajednica za rast i život u zreloj vjeri kod djeteta. Ako on doživi i živi susrete s Bogom i to svojim životom svjedoči u Crkvi i društvu, dijete će imati živog svjedoka vjere unutar svoje obitelji kojeg će moći slijediti i s kojim će moći zajedno rasti prema sve većem svjedočanstvu svetosti na koju nas sve zajedno uvijek poziva najveći učitelj života u istini Isus Krist.

2.1. *Pastoralno-katehetska polazišta i ciljevi Projekta*

Osnovno polazište *Projekta*, koje se uostalom danas ističe u katehetskim krugovima, jest da se podrazumijeva *zajedničko uključivanje roditelja pripravnika za sakrament euharistije i potvrde*. Radi se o godišnjem programu rada koji upotpunjuje program pripreme pripravnika za euharistiju i potvrdu.

Temeljna značajka *Projekta* jest njegova raznolikost, što znači da svaki roditelj može pronaći svoj način angažiranja, sudjelovanja, posvećenosti i predanja u 'godini pripreme', zajedno sa svojim djetetom. Poseban naglasak stavljen je na molitveno-

---

²¹ Usp. Petar Aračić, (ur.), "Obitelji, postani ono što jesi" - Zbornik radova o pobudnici *Familiaris consortio*, Đakovo, 1984.

²² Usp. Homilija pape Ivana Pavla II. na misi za obitelji (U povodu trećeg pohoda Hrvatskoj), Rijeka, 8. lipnja 2003., u: IKA, br. 23/2003., 43.

sakramentalno praćenje djeteta, koje se jako preporučuje svim roditeljima i kumovima, kao neizostavni dio pripreve.

Opis nakane *Projekta* i njegovih ciljeva:

- zajedničko premišljanje i djelovanje djece, roditelja i kumova, u svrhu djetetova rasta u vjeri, s buđenjem svijesti o vlastitom rastu i otvaranju Bogu;

- biti svjedokom vjere i uzorom koji prvopričesnici i krizmanici mogu prepoznati i slijediti prema primjeru koji vide u vlastitoj obitelji;

- produbiti osjećaj crkvenog zajedništva u okviru konkretne župne zajednice, s naglaskom na uključivanju 'cijele obitelji'.

Navedeni se *Projekt* može primjenjivati u cijelosti ili djelomično prema potrebi i mogućnostima. Neizostavan oblik pripreve jest molitveno-sakramentalni (sudjelovanje na nedjeljnoj misi i blagdanima, euharistijsko klanjanje, molitva Duhu Svetom, ispovijed i svakako katehetski susreti).

2.2. Pastoralno-katehetski model rada s roditeljima

2.2.1. Mjesto i vrijeme provođenja Projekta

Susreti se odvijaju u župnoj dvorani ili nekom drugom crkvenom prostoru (u dogovoru sa župnikom), u kapeli samostana (u dogovoru s poglavarima), posebnim ustanovama (ako se radi o karitativnom vidu sudjelovanja u *Projektu*), u nekom svetištu, obiteljskoj kući, pa čak i u prirodi.

Provođenje *Projekta* zamišljeno je tijekom jedne pastoralne godine, a provedbeno vrijeme ovisi o oblicima pripreve koje će prihvatiti pojedina župna zajednica u godini prve pričesti i potvrde (prema dogovoru župnika, voditelja, roditelja i kumova).

2.2.2. Način izvođenja Projekta

Predviđaju se i predlažu različiti načini ili modeli zajedničke pripreve: molitveno-sakramentalni, katehetski (župni katehetski susreti na kojima bi se obrađivale određene teme); karitativna posvećenost; organiziranje hodočašća; različiti susreti djelatnih skupina...

2.2.3. Nositelj i koordinator Projekta: Katehetski ured

Katehetski ured vodi brigu da voditelji susreta budu najprije župnici, župni vikari ili katehete/župni animatori (kao koordinatori), uz pomoć nekih stručnjaka za neku posebnu temu

u 'poučnom dijelu'. Svakako će dobro doći kao pomoćnici i neki praktični vjernici, koji se za to pripremaju uz pomoć glavnih voditelja, s time da imaju dublje iskustvo vjere i razvijeniju svijest o pripadnosti župnoj zajednici, da posjeduju umijeće slušanja, međusobnog uvažavanja, sposobnost stalnog rasta u vjeri, otvorenost za usavršavanje, osjetljivost za čovjeka i njegove probleme te otvorenost prema Bogu.

2.3. Različiti oblici, odnosno modeli susreta

2.3.1. Molitveno-sakramentalni model

Ovaj model sadrži sljedeće elemente:

- *redovito sudjelovanje na misi u nedjelje i blagdane* (po mogućnosti barem jednom mjesečno), roditelji i djeca zajedno na tzv. obiteljskoj nedjelji te za posebnih slavlja katekumenalnog karaktera, npr. za predaje Evanđelja, Očenaša, Vjerovanja;

- *katehetska slavlja za roditelje, kandidate za prvu pričest, potvrdu i kumove*: na početku katehetske godine, kod predstavljanja kandidata, u došašću i korizmi, s naglaskom na meditaciji na temelju prigodno izabranog biblijskog teksta i na molitvi Duhu Svetom, te po mogućnosti poslije slavlja Krizme;

- *euharistijsko klanjanje* (jedanput mjesečno ili prigodno prema dogovoru i mogućnostima) koje priređuju pripravnici na Potvrdu, roditelji i kumovi u dogovoru sa župnikom, katehetama, vjeroučiteljima, poglavarima samostana, gdje će doći do izražaja obiteljsko-odgojna tematika. To bi bilo dobro oglasiti za cijelu župnu zajednicu da se uključi tko želi;

- *pokorničko bogoslužje*, primjerenije roditeljima, kandidatima za Prvu pričest i Potvrdu i kumovima, s posebnim naglaskom na 'ispitu savjesti' koji bi trebao sadržavati pitanja o našem mjestu i poslanju u obitelji i župnoj zajednici. Ovo bogoslužje savjetuje se barem prije same Krizme i u korizmi. Dakako, 'ispit savjesti' potrebno je postaviti tako da u povodu slavlja Prve pričesti dođe više do izražaja važnost euharistije za kršćanski život, a u povodu slavlja Potvrde tješnje sjedinjenje s Duhom Svetim i ispunjenost njegovim darovima.

2.3.2. Katehetski model susreta ili kateheze s roditeljima

Model predviđa šest susreta godišnje koji su uglavnom usredotočeni na izravnu pripremu za sakramente Euharistije ili

Potvrde, a jedan od susreta imao bi mistagoško značenje i održao bi se nakon slavlja nekog od sakramenata. Navedeni katehetski model susreta s roditeljima slijedio bi načela i smjernice spomenutog dokumenta HBK *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, odnosno katehetski model 'celebratio catechetica' (katehetsko slavlje).²³ On u sebi uključuje:

- *Dodir sa sakralnim prostorom*. Ovdje se drži posebno važnim govor samog crkvenog prostora sa svom svojom simbolikom, bilo da je riječ o crkvi, kapeli ili posebno uređenoj katehetskoj dvorani, ovisno o liturgijskom vremenu ili blagdanu. Sakralni prostor po sebi stvara ozračje sabranosti, otajstvene bliskosti s Bogom, potiče na susret sa svetim i molitvu. Posebnu znakovitost i važnost imaju i posvećene osobe, kao što su svećenici ili redovnici i redovnice, ali i katehete i katehistice angažirani u župnom pastoralu.

- *Uvodni dio*. Susret obično počinje molitvom ili kratkom meditacijom, nekim prigodnim biblijskim tekstom (psalmom), pjesmom i slično, s time da dođe do izražaja molitva Duhu Svetomu i neposredno vjerničko iskustvo susreta s Bogom.

- *Poučni dio* obuhvaća kršćansku pouku, odnosno produbljivanje istina i spoznaja kršćanske vjere koja se tematski obrađuje, ali tako da je povezana s iskustvima kršćanskoga života naslovnika, da se postigne dvostruki učinak: poznavati istinu, događaj i otajstvo koju tema obrađuje, te drugi iskustveni učinak, tj. otvoriti se toj poruci, doživjeti je iz vlastitoga vjerničkoga iskustva i nastojati je ucijepiti u vlastiti život. Takav katehetski čin ostvaruje se u aktivnom i suradničkom odnosu voditelja i svih sudionika katehetskog susreta, a odnosi se i na cjelovit proces rada s različitim tekstovima, simbolima, liturgijskim, glazbenim, dramskim i likovnim izričajima.

U didaktičko-metodičkom dijelu treba paziti na cjelovit pristup i proces u obradi ponuđenih tema, a naglasak staviti na iskustvenu dimenziju katehetskog slavlja. Tako, nakon brojnih mogućnosti voditeljeva izlaganja ili predstavljanja neke teme, treba uslijediti zajedničko razmišljanje, analiza ponuđenih sadržaja, kritičko prosuđivanje i učinkovit razgovor sa zaključnom sintezom koja se povezuje s konkretnim životom i usmjerena je rješavanju roditeljskih problema, njihovih životnih pitanja i potreba koje su povezane s aktivnim sudioništvom roditelja u pripravi njihove djece na sakramente.

²³ O modelu "celebratio catechetica", vidi u: ŽKOŽZ, br. 40. Više o tome: Ivica Pažin, *Vjeronauk u školi. Izabrane teme*, Biblioteka Diacovensia, Đakovo, 2010.

- *Katehetske zadaće*, u kojima se stavlja naglasak na životnu primjenu onoga o čemu se razgovaralo u 'poučnome dijelu'. Naglasak je na djelovanju iz vjere, prožimanju vjere i života. Mogu se planirati pojedinačne ili zajedničke akcije. Na nekim susretima roditelja mogla bi sudjelovati i djeca koja bi, uz ostalo, pripremila prigodni igrokaz, predstavila radove sa svojih katehetskih susreta, sudjelovala u organiziranju karitativnih aktivnosti itd. Moguće je organizirati i zajedničko katehetsko slavlje roditelja i djece koje bi obuhvatilo i praktično prikazalo ono što su oni tijekom nekoliko susreta radili i usvojili. Tako primjerice, kad se djeca i njihovi roditelji pripremaju za sakrament Prve pričesti, s djecom se u nekoliko susreta obrađuju tijek, dijelovi i simboli svete mise, upoznaje ih se sa zadaćama ministranata, čitača itd.; moguće je pozvati roditelje na prigodnu svetu misu u kojoj će njihova djeca prirediti katehetsko slavlje svete mise i pod njom iskustveno prikazati sve navedene elemente, sve što su naučili, i u isto vrijeme doživjeti neposredan susret s Kristom u euharistiji za koju se pripremaju.

- *Molitveni završetak*. Susret je uvijek potrebno završiti prigodnom molitvom ili pjesmom, možda molitvom ili kratkom meditacijom roditelja koje su sami sročili tijekom susreta, dok su obrađivali neku od tema.

Katehetski *Projekt* također predviđa da unutar 'katehetskih zadaća' trebaju doći do izražaja neke posebne aktivnosti. Naime, uz katehetsku pouku i roditeljski susret, pozornost se želi svratiti na *dijakonijsku dimenziju* kateheze, odnosno na njezinu karitativnu zadaću. Roditelji su zapravo pozvani pred svojom djecom posvjedočiti da su nositelji kršćanske poruke koja se najbolje pokazuje u djelima kršćanske solidarnosti i socijalnog pomaganja onima koji su ugroženi i potrebni. Primjerice, svoju kršćansku solidarnost mogu potvrditi organiziranim prikupljanjem materijalne pomoći za neku siromašnu i brojnu obitelj u župi ili za misije, neposrednom brigom i izravnim zauzimanjem za potrebne u nevolji, bolesnike, starce, nemoćne u bližoj okolini ili župnoj zajednici.

2.4. *Rad s roditeljima u širem okruženju župne zajednice*

Katehetski *Projekt* s roditeljima uključuje i *druge župne aktivnosti* koje pripadaju cjelovitu pastoralu župne zajednice. Cijela župa je mjesto kateheze pa je nužno na početku pastoralne i školske godine pripravnike na Euharistiju i Krizmu predstaviti

cijeloj župnoj zajednici. Time se produbljuje svijest sudioništva i odgovornosti cijele zajednice za vjerski rast svojih članova. Tijekom liturgijske godine moguće je s cijelom zajednicom organizirati liturgijska slavlja, koristeći se Redom pristupa odraslih u kršćanstvo, s dijelom koji se odnosi i na djecu,²⁴ u kojima će se pripravnicima, već prema programu, predavati razni simboli uključivanja u život vjere i vjerničke zajednice kakvo je predavanje o Evanđelju, Blaženstvima, Vjervanju, itd. Postoje također brojne mogućnosti sudioništva djece pripravnika za sakramente i njihovih roditelja u župnoj zajednici, kao što su pripreme župnih svečanosti i priredaba za velike blagdane, pomoć u uređenju i održavanju župne crkve, organiziranje različitih pobožnosti, kakve su Križni put, procesija, euharistijsko klanjanje, svibanjske i listopadske pobožnosti...), već prema sklonostima, talentima i mogućnostima. Korisno bi bilo osnovati i skupinu koja bi se medijski angažirala i pratila izvođenje *Projekta* u župnim listovima, lokalnim novinama, radiju i sl. Tu je svakako i *organiziranje hodočašća*, a posebno mjesto imaju *duhovne obnove* za krizmanike, roditelje i kumove krizmanika, jednom godišnje, s nakanom da svi zajedno sudjeluju u obnovi vjere i tako intenzivnije prodube svoj odnos s Bogom i međusobne odnose.

3. TEMATSKI ILI POUČNI OKVIR 'KATEHETSKOG *PROJEKTA*'

3.1. *Teme za roditelje prvopričesnika*

a) Evanđelje - izvor vjere i života

Ovdje valja staviti naglasak na evanđelje kao radosnu vijest, događaj i poziv na vjeru i opredjeljenje. U tom smislu potrebno je istaknuti one epizode gdje Isus traži vjeru koja spašava. Temeljni je zapravo Isusov program: obratite se (prekinite s dosadašnjim načinom života) i vjerujte evanđelju, odnosno Isusu.

b) Bog milosrdni otac u sakramentu pomirenja

Naglasak valja svakako staviti na Boga kao milosrdnoga Oca koji vraća dostojanstvo 'djeteta Božjega', kako se dogodilo s 'izgubljenim sinom'. Međutim, to svakako uključuje obraćenje, pa

²⁴ Usp. *Red pristupa odraslih u kršćanstvo*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1998., (Red pristupa djece koja su sposobna za katehizaciju, br. 306-341).

se ovaj sakrament može (i treba) nazvati "sakrament obraćenja".²⁵ U svakom slučaju u kršćana danas treba stimulirati uvjerenje kako Bog dolazi 'spasiti izgubljeno', kako čovjek ima šanse za 'novi početak', odnosno da postane novo stvorenje.

c) Na Gozbu pozvani

Ta misao je od posebne važnosti jer valja isticati da je misa zaista 'gozba', štoviše i svadbena, susreta s Uskrslim. Riječ je o 'Gozbi riječi', kad nam se 'čita i tumači' svoja riječ, i 'Gozbi kruha', kada nam On daje sama sebe. To darivanje, odnosno žrtva za nas, osposobljava nas da slijedimo njegov primjer, 'dijeleći život' s brojnim sustolnicima na našem životnom putu, od obitelji, škole, župne zajednice. Naglasak je na 'darivanju za druge', u kojemu se mora vidjeti da proizlazi iz Kristova izvora. Kao što se pretpostavlja da su oni, koji sudjeluju na nekoj svečanoj gozbi 'zblíženi i ujedinjeni', da su spremni pomagati jedni druge, tako se još više mora vidjeti da Kristova gozba zblížava, ali bez obzira na različitost, simpatije ili neki društveni status. Štoviše, darivanje je na poseban način okrenuto prema onima koji su prikraćeni za neke životne mogućnosti i radosti. Gozba zblížava.

Sve smjera prema postavljanju pitanja: zašto često ne sudjelujemo na toj 'Gozbi ljubavi', a posebno zašto se ne pričešćujemo, a Isus nam je rekao da bez njega nema života?

d) Obiteljska priprava za Euharistiju – Dan Gospodnji

Projekt uvažava temeljno spoznanje suvremene pokoncijske kateheze da priprava za sakramente treba početi najprije u obitelji. Štoviše, ona se uglavnom usredotočuje na obitelj. Šteta je što, u tom smislu, nisu dovoljno korištena neka takva suvremena iskustva.²⁶ Tu je od posebne važnosti da obiteljski život s jedne strane upućuje na 'euharistijski stol' u župnoj zajednici, a s druge strane da taj 'stol' djeluje na dinamiziranje obiteljskog života. Bez autentične ljudskosti nema pravog shvaćanja i doživljavanja Euharistije u Dan Gospodnji. To praktički znači da svi, posebno djeca, trebaju doživjeti u obitelji, osobito na dan Gospodnji, dan obiteljskog zajedništva, iskustvo prihvaćanja, razumijevanja, darivanja, zajedničke gozbe i molitve za obiteljskim stolom, bez

---

²⁵ Usp. Milan Šimunović, *Mladi sin kao paradigma razlaza novovjekog čovjeka s Bogom i Crkvom*, u: Riječki teološki časopis, 8 (2000), 79-99.

²⁶ Usp. Wim Saris, *Obiteljska priprava prve pričesti*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 1980; usp. Jadranka Garmaz - Martina Kraml, *Živjeti od euharistije*, 163-186; usp. Gaetano Gatti, *Katehetska zadaća obitelji...*, 161-188.

čega se teško shvaća i doživljava posebnost Isusova stola u župnoj zajednici - crkvi. Djeci treba pružiti priliku da inoviraju molitveni dio za obiteljskim stolom iz svojih vjeronaučnih udžbenika, odnosno onoga što su naučili na župnoj katehezi. Stoga je važno gajiti geste obostranog praštanja na crti roditelji - djeca i obratno

e) Kako živjeti duhovnost u svakodnevnom životu

Duhovnost se živi u najmanjim životnim prilikama, u životnim zadacima roditelja i djece. Redovite obveze, međusobno poštivanje, pomaganje, dakako, s povremenom zajedničkom molitvom, osobito nedjeljom... Valja staviti naglasak na duhovnost kao iskrenost, otvorenost, duboko poštivanje, osobito starijih i bolesnih, uslužnost...

f) Duh Sveti nas okuplja u zajedništvo u obitelji i župnoj zajednici, sa zadatkom poslanja.

Naglasak valja staviti na obitelj koja ima 'zadatak poslanja'. Ona nije svrha samoj sebi, ima jedna 'veća obitelj': Crkva u župnoj zajednici. To pretpostavlja uključivanje u župne zadaće. Roditelji su dužni ne samo poticati djecu već i sami naći načina da nešto učine za svoju zajednicu.

3.2. Teme za roditelje krizmanika

a) Evanđelje - izvor vjere i života²⁷

b) Što je sakrament Potvrde?

Svakako valja staviti naglasak na 'poslanje' na koje je kršćanin pozvan. U tom smislu valja istaknuti misao Katekizma Katoličke Crkve²⁸ da do izražaja mora doći tješnje sjedinjenje s Kristom, življa prisnost s Duhom Svetim, življa pripadnost Crkvi, a sve s ciljem kako bi se 'mogle preuzeti apostolske odgovornosti kršćanskoga života'. Naglasak upravo treba staviti na 'kršćansku odgovornost' u župnoj zajednici i svijetu.

c) Darovi Duha Svetog - njihovo trajno značenje

Oni zapravo aktualiziraju temeljne kršćanske kreposti: vjeru, ufanje i ljubav. Osposobljavaju kršćanina da djeluje u kontradiktornosti svijeta i povijesti. Duh Sveti potiče i daje snagu mudrosti, razuma, savjeta, jakosti... Jednom riječju, darovi Duha

²⁷ Isto kao u poglavlju 3.1. a).

²⁸ Usp. KKC, 1309.

Svetoga su nezaobilazni da kršćanin odgovorno djeluje u svojoj sredini (o svakom daru vidi raniji katekizam Snagom Duha...).

d) Komunikacija unutar kršćanske obitelji

Komunikacija unutar kršćanske obitelji ima posebno obilježje jer nas vjera u Krista stavlja na istu razinu, to jest svi smo potrebni Božje ljubavi i oprostjenja. Stoga komunikacija ne ide: mi-vi, već 'mi', svi smo pozvani, od svih nas zajedno očekuje se novi život, svi možemo pogriješiti i trebamo tražiti oprostjenje, svi smo dužni jedni druge pomagati, svi moramo rasti u vjeri i ljubavi... Vjera nije samo za djecu...

e) Kako živjeti duhovnost u svakodnevnom životu²⁹

f) Duh Sveti nas okuplja u zajedništvo u obitelji i župnoj zajednici, sa zadatkom poslanja³⁰

Kao što se može zamijetiti, neke su kateheze iz ciklusa za rad s roditeljima prvopričesnika identične onima iz ciklusa rada s roditeljima potvrđenika. To je najprije zato što su sadržaji predviđenih kateheza na određeni način temeljni sadržaji kršćanske vjere. Bez obzira, naime, na naglaske provopričesničkoga i potvrđeničkoga ciklusa teme koje su zajedničke i jednom i drugom području upućuju na neizostavne sadržaje koje bi svaki roditelj bio pozvan prihvatiti u vlastitom životu. Nadalje, zajedničke teme različitih područja na specifičan način pokazuju da su sakramenti kršćanske inicijacije tako međusobno isprepleteni da vode jedan prema drugom s ciljem produbljivanja tog sadržaja.

Prema dokumentu HBK poželjno je da se određeni katehetski sadržaji ostvaruju i modelom višeoblične kateheze. Drugim riječima, to znači da se različiti 'živi vjernički krugovi', u ovom slučaju roditelji prvopričesnika i roditelji krizmanika, čak zajedno sa svojom djecom okupe zajedno oko zajedničkih tema te ih u okviru *celebratio catechetica* u potpunosti i ostvare.

ZAKLJUČAK

Iz iznesenoga je razvidno:

a) Želi se 'iskoraknuti' iz ustaljene prakse u kojoj roditelji misle da je priprema za sakramente nešto što se odnosi samo

---

²⁹ Isto kao u poglavlju 3.1. e).

³⁰ Isto kao u poglavlju 3.1. f).

na djecu. Takva praksa pokazuje se sve nedostatnijom, štoviše, izaziva velike frustracije pastoralnih djelatnika, koji primjećuju da djeca često 'otrpljuju' dok ne 'obave' sakrament, kako bi se poslije ponašala kao i roditelji, dakle kako bi završili u distanci od župne zajednice.

b) Spomenute naglasake u katehezi nastoji se pomaknuti na odrasle, konkretno roditelje, koji bi u slavljinama sakramenata svoje djece trebali vidjeti priliku za svoj rast u vjeri.

c) Temeljna značajka *Projekta* je njegova raznolikost, što znači da svaki roditelj može pronaći svoj način zauzetosti, sudjelovanja, posvećenosti i predanja u 'Godini priprave' zajedno sa svojim djetetom. Poseban naglasak stavljen je na molitveno-sakramentalno praćenje djeteta, koje se topla preporučuje svim roditeljima i kumovima, kao neizostavni dio priprave.

d) U izvođenje predviđenih kateheza i cijeloga *Projekta* uključuje se praktički cijela župna zajednica, počevši od samoga župnika, župskog vikara, vjeroučitelja, katehista, župnog animatora, nekog stručnjaka, do zauzetijih članova župne zajednice.

U svakom slučaju, nužno je da se *Projekt* tako pripremi i izvodi da uspije 'zahvatiti' prisutne, to više što nije isključeno da će neki doći zato 'što moraju', odnosno da 'nešto odrade'. Zato je važno da već prvi i uvodni susreti budu naglašeno motivirajući za sve ostale susrete, tj. da na iduće susrete roditelji dolaze zato što im se to sviđa, odnosno jer to žele. O tome će onda ovisiti i uspješnost kateheza. Potrebno je naglasiti i istaknuti što oni kao roditelji time dobivaju, osobito u odgojnom smislu prema svojoj djeci.

Dakako, *Projekt* je zahtjevan i traži se ustrajnost onih koji su ga zamislili i onih koji se uključuju u njegovu realizaciju.³¹ Ono što je najvažnije, jest činjenica da se ovakvim zajedničkim angažmanom događa određeno 'katehetsko gibanje'. Važno je nakon određenog vremena izvršiti 'samovrednovanje' i biti spreman na određene inovacije. Tako se pospješuje katehetsko stvaralaštvo, toliko potrebno u današnje vrijeme. To bi mogao biti i jedan od načina drugačijega zahvaćanja odraslih, odnosno roditelja, kao i smanjivanja tzv. pastoralno-katehetske frustriranosti pastoralnih djelatnika nakon udaljavanja nemalog broja djece i mladih od Crkve.

³¹ Priznanje ide svima koji su sudjelovali u stvaranju ovih katehetskih materijala: Dubravka Buničić, Krešimir Dajčman, Marko Karčić, Anton Peranić, Ivanka Peranić i Tomislav Tomasić.

DEVELOPMENTS IN THE REALIZATION OF THE PREPARATION
FOR THE SACRAMENT OF THE EUCHARIST AND CHRISM

A new approach to the role of parents in the project of the
diocese of Krk

Summary

After a short examination of the situation regarding the life of faith in the family, in a special way through the prism of parents, the article treats the problem of the preparation for the sacraments of initiation, that is, the issue of reaching and including parents in this preparation. Otherwise, the state of frustration of pastoral workers will continue regarding the success of many lessons of religion classes in school and in the parish. Reaching parents through encounters with them is the base of this project which was initiated and built according to the necessities of the Diocese of Krk. Trying to find room to underline the parents' catechetical dimension, this article, on the one hand, offers the content guideline for the preparation of children for the sacraments, and, on the other hand, places their parents in front of it, as they are here regarded as the ones who support their children in the preparation for the sacraments.

Key words: *Christian initiation, family, parents, preparation for the sacrament of the Eucharist and Chrism, catechetical model for working with parents, project.*